

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Krakowie**

Kraków, dnia września 2010 r.

**Pan
Wiesław Zimowski
Wójt Gminy Pleśna
33-171 Pleśna 240**

K/10/002
LKR-4111-01-07/2010

Wystąpienie pokontrolne

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 roku o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz.U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.), zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie przeprowadziła w Urzędzie Gminy Pleśna, kontrolę wykonywania zadań z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole podpisanym w dniu 27 sierpnia 2010 r. i omówione w dniu 20 września 2010 r. podczas narady pokontrolnej, Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania zmierzające do utrzymania czystości i porządku w Gminie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości i uchybień. Wyrażoną powyżej ocenę ogólną uzasadniają następujące oceny częściowe:

1. Gmina stworzyła podstawowe warunki w celu zapewnienia prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi. Rada Gminy uchwaliła 17 lutego 2006 r. „Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Pleśna”. Jest podstawowym aktem prawnym Urzędu dotyczącym przestrzegania przepisów porządkowych w zakresie odpadów i określa szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy.

2. Izba pozytywnie ocenia działania Gminy zobowiązujące właścicieli nieruchomości do utrzymania czystości i porządku na terenie posesji, które zostały wyposażone w odpowiednie pojemniki i kontenery. Odbiorem odpadów zajmowały się przedsiębiorstwa posiadające zezwolenie Wójta na odbieranie odpadów. Gmina informowała mieszkańców m.in. o zorganizowanym systemie odbierania wszystkich rodzajów odpadów komunalnych, firmach posiadających zezwolenie na wywóz nieczystości stałych oraz płynnych, a także o prowadzeniu selektywnej zbiórki surowców wtórnych. NIK ocenia, że warunki odbioru nieczystości stałych były utrudnione dla 130 gospodarstw domowych, od których firmy zajmujące się odbiorem śmieci bezpośrednio nie mogły odbierać odpadów. Przyczyną tego stanu była nieprzejezdność dróg lub zbyt duże oddalenie od dróg oraz osuwiska.
3. Gmina zapewniła warunki funkcjonowania systemu selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych. Mieszkańcom dostarczano nieodpłatnie worki dla prowadzenia zbiórki „u źródła” na terenie posesji. W 11 miejscowościach wchodzących w skład Gminy przystanki autobusowe zostały wyposażone w kosze na śmieci, a pojemniki do selektywnej zbiórki zostały rozstawione w miejscach dostępnych i najbardziej uczęszczanych we wszystkich wsiach wchodzących w skład Gminy. Gmina była także inicjatorem zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz odpadów wielkogabarytowych. O terminach zbiórki mieszkańcy informowani byli poprzez wysyłanie pism do mieszkańców, publikację artykułów w lokalnej gazecie, ogłoszenia czytane w kościołach parafialnych i zamieszczane na tablicach ogłoszeń we wszystkich sołectwach, a także na stronie internetowej Gminy.
4. W celu zapewnienia odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych Gmina zawarła 1 września 1996 r. porozumienie komunalne z Miastem Tarnów w przedmiocie wspólnego prowadzenia wysypiska odpadów komunalnych w Tarnowie, utrzymania go i konserwacji, a także ponoszenia nakładów inwestycyjnych na modernizację i rozbudowę. Na mocy tego porozumienia Gmina zapewniła sobie składowanie odpadów komunalnych. W ocenie Izby, przyjęte rozwiązanie w zakresie kierowania odpadów komunalnych nie budzi uwag krytycznych.
5. Zgodnie z art. 16 a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251 ze zm.) do zadań własnych gmin w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi należało m.in. zapewnienie sukcesywnego ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania, a w tym ograniczenie do

31 grudnia 2010 r. do poziomu nie wyższego niż 75 % wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r. Zapewnienie tych warunków gmina realizowała poprzez nałożenie na przedsiębiorców, którzy otrzymali zezwolenia Wójta Gminy Pleśna na zbiórkę odpadów komunalnych, obowiązku ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania. W ocenie NIK, ograniczenie działań Gminy w tym zakresie wyłącznie do nałożenia obowiązków na firmy odbierające odpady, jest niewystarczające. Izba zwraca uwagę, że sukcesywne ograniczanie kierowania na składowisko odpadów biodegradowalnych zależy od aktywności mieszkańców wytwarzających odpady oraz od skuteczności monitoringu na składowisku odpadów.

6. Ewidencja szamb prowadzona przez Gminę dla 11 miejscowości, była prowadzona nierzetelnie, nie zawierała m.in. zapisów dotyczących częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych, a liczba zaewidencjonowanych szamb różniła się od podanej w załączniku do sprawozdania GUS SG - 01 część 3B za rok 2009. Urząd nie przeprowadził kontroli częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych, a także kontroli wykonywania przez właścicieli nieruchomości innych obowiązków wynikających z ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2008 r. Nr 5, poz. 236 ze zm.). Urząd Gminy przeprowadził jedynie pięć kontroli szczelności zbiorników przeprowadzonych 14 lipca 2009 r. w miejscowości Szczepanowice.
7. Ewidencja umów zawartych przez mieszkańców gminy na odbiór odpadów komunalnych prowadzona była prawidłowo. W latach 2006-2009 liczba zawartych umów wzrosła o 537, tj. prawie o 52%, w stosunku do liczby umów zawartych na dzień 31 grudnia 2006 r., natomiast efektem wysłania w 2009 r. pism do właścicieli posesji przypominających o obowiązku zawarcia umowy na wywóz odpadów komunalnych był wzrost liczby zawartych umów o 251, tj. o 19% w stosunku do liczby umów zawartych na dzień 31 grudnia 2008 r. W 11 miejscowościach Gminy na dzień 30 czerwca 2010 r. zarejestrowano 1.636 umów na odbieranie odpadów komunalnych. Pomimo, że aż 956 właścicieli nieruchomości nie zawarło umów na odbiór odpadów to, w ocenie NIK, Gmina nie wykorzystywała wszystkich możliwości do egzekwowania obowiązków wynikających z przepisów o utrzymaniu czystości i porządku.

8. W latach 2008-2009 r. nastąpił wzrost o 38 liczby posesji podłączonych do sieci wodociągowej. Wykorzystanie tej sieci nie przekraczało 50%, gdyż część mieszkańców korzystało z drugiego źródła zaopatrzenia w wodę, a woda z wodociągu stanowiła uzupełnienie własnego źródła. A zatem, szacunki dotyczące ilości wytwarzanych ścieków komunalnych oparte tylko na zużyciu wody z wodociągów nie mogły uwzględniać wody pozyskiwanej z własnych źródeł z uwagi na brak ich opomiarowania.
9. NIK negatywnie ocenia sposób utylizacji ścieków komunalnych w Gminie. Szacunkowo w latach 2008 – 2009 ponad 64% ścieków wytwarzanych przez mieszkańców Gminy nie trafiało do kanalizacji ściekowej. Wynika stąd, że rocznie do gruntu i cieków wodnych mogło trafić ponad 165 tys. m³ nieoczyszczonych ścieków komunalnych. W ocenie Izby, dalsze utrzymywanie dotychczasowej struktury przyłączy kanalizacyjnych, przy równoczesnym braku gospodarstw domowych utylizujących ścieki w przydomowych oczyszczalniach, a także przy braku kontroli częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych zagraża dewastacją środowiska naturalnego Gminy.
10. Plan Gospodarki Odpadami (PGO) dla Gminy Pleśna spełniał warunki określone w § 4 i § 6. Rozporządzenia Ministra Środowiska z 9 kwietnia 2003 r. w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami (Dz. U. Nr 66, poz.620, ze zm.), a projekty PGO na lata 2004-2008 oraz Programu Ochrony Środowiska na lata 2004-2013, przyjęte przez Radę Gminy Pleśna 25 listopada 2004 r. zostały pozytywnie zaopiniowane przez Zarząd Powiatu Tarnowskiego oraz Zarząd Województwa Małopolskiego. Dane zamieszczone w PGO dotyczące limitów zbiórki poszczególnych rodzajów odpadów, różniły się zasadniczo od danych przedstawionych w sprawozdaniach z ich realizacji w latach 2006-2007 oraz 2008 -2009. NIK ocenia, że limity zbiórki odpadów, założone w PGO, zostały określone nierzetelnie i nie odzwierciedlają struktury wytwarzanych odpadów oraz przeciętnych ilości przypadających na jednego mieszkańca.
11. Zgodnie z art. 14 ust. 12 b pkt 4 oraz art. 13 pkt 1 ustawy o odpadach Urząd miał obowiązek sporządzania sprawozdań z realizacji PGO, obejmujących okres dwóch lat kalendarzowych i przedkładania ich Zarządowi Powiatu oraz Radzie Gminy w terminie do 31 marca po upływie okresu sprawozdawczego. Sprawozdanie sporządzone w dniu 26 marca 2007 r. wpłynęło do Rady Gminy terminowo, natomiast sprawozdanie z 30 kwietnia 2009 r., wpłynęło do Rady Gminy 16 dni po terminie określonym w art. 14 cytowanej ustawy o odpadach. Gmina nie wywiązała się także z obowiązku

dokonania nie rzadziej, niż co 4 lata aktualizacji PGO uchwalonego w 2004 r. Sprawozdania z realizacji PGO zawierały zgodne z Planami Gospodarki Odpadami dla zadań na poziomie gminy harmonogramy działań, kosztów, źródeł finansowania oraz uruchamiania środków finansowych, natomiast stopień realizacji zadań wynikających z zapisów PGO był zbyt niski. Dochodzenie do wskaźników wytyczonych w PGO nie przebiegało zgodnie z planem. Nie osiągnięto zadawalającego poziomu zbiórki odpadów biodegradowalnych i wielkogabarytowych, natomiast widoczny był postęp w działaniach nisko nakładowych, np. przy organizacji selektywnej zbiórki odpadów.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie wnosi o:

1. Opracowanie i przyjęcie docelowych rozwiązań w zakresie gospodarki ściekami komunalnymi na terenie Gminy.
2. Rzetelne prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz podjęcie działań zmierzających do ograniczenia zrzutu ścieków z indywidualnych gospodarstw domowych, w tym realizację kontroli częstotliwości opróżniania szamb.
3. Opracowanie Gminnego Planu Gospodarki Odpadami odzwierciedlającego struktury i ilości wytworzonych odpadów, osiągnięcie zadawalającego stopnia realizacji zadań wynikających z zapisów PGO, a także dokonywanie nie rzadziej, niż co 4 lata jego aktualizacji.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Wójta, w terminie miesiąca od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag, ocen i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu Wójtowi prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Krakowie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie wniosków, ocen i uwag zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o których mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.